

Uz sākumlapu>Tiesību akti un judikatūra>ES tiesības

ES tiesības

Eiropas Savienībai (ES) ir sava tiesību sistēma un tiesību akti, kuru galvenie noteikumi un principi ir izklāstīti ES dibināšanas līgumos. ES var pieņemt tiesību un normatīvus aktus, bet dalībvalstu pienākums ir tos ievērot un piemērot.

ES tiesību akti ir juridiski saistoši un publiski pieejami visās [ES oficiālajās valodās](#). *EUR-Lex* tīmekļa vietnē ir atrodami ES juridisko dokumentu pilni teksti visās oficiālajās valodās — meklēšanas funkcija ļauj atrast konkrētus tiesību un normatīvos aktus.

ES tiesību avoti

Divi galvenie ES tiesību avoti ir **primārās tiesības** un **sekundārās tiesības**.

Primārās tiesības veido līgumi, kas nosaka Eiropas Savienības tiesību sistēmas pamatu. Sekundārās tiesības veido saskaņā ar šiem līgumiem izstrādātie juridiskie akti, piemēram, regulas, direktīvas, lēmumi un nolīgumi. Tiesību avoti ir arī ES tiesību vispārīgie principi, Eiropas Tiesas [judikatūra](#) un [starptautiskās tiesības](#).

Raksturīga ES tiesību aktu īpatnība ir tā, ka tie var būt tieši piemērojami ES dalībvalstu tiesās (tiem ir tieša iedarbība) un gadījumos, kad dalībvalstu tiesību akti ir pretrunā ES tiesību normām, tiesas pēdējos var nepiemērot (ES tiesību normu prioritāte).

Primārās ES tiesības (līgumi)

Primārās tiesības var uzskatīt par juridiskā spēka ziņā augstāko Eiropas Savienības tiesību avotu. Primārās tiesības atrodas Eiropas tiesību sistēmas virsotnē, un tās veido galvenokārt šādi [līgumi](#):

dibināšanas līgumi: [Līgums par Eiropas Savienību](#), [Līgums par Eiropas Savienības darbību](#) un [Eiropas Atomenerģijas kopienas dibināšanas līgums](#),, līgumu protokoli un pielikumi, Eiropas Savienības dalībvalstu pievienošanās līgumi un citi līgumi.

Kopā šie līgumi nosaka pilnvaru sadalījumu starp Eiropas Savienību un dalībvalstīm, tajos ir noteikta lēmumu pieņemšanas kārtība, ES institūciju pilnvaras un kompetence katrā politikas jomā.

Jaunākie grozījumi ES primārajās tiesībās ir veikti ar [Lisabonas līgumu](#), kas stājās spēkā 2009. gada decembrī (iepriekš minētajos līgumos ir iekļauti ar Lisabonas līgumu veiktie grozījumi).

Sekundārās ES tiesības (tiesību akti, nolīgumi utt.)

Sekundārās tiesības veido t. s., vienusējīe akti un nolīgumi.

Vienusējīe akti ir galvenokārt [Līguma par Eiropas Savienības darbību](#) 288. pantā minētie tiesību akti: regulas, direktīvas, lēmumi, atzinumi un ieteikumi.

Vienusējīe akti ir arī īpaši tiesību akti, kuru pamatā ir agrākie līgumi, piemēram, kriminālietu jomā joprojām piemēro pamatlēmumus (tie pieņemti pirms Lisabonas līguma stāšanās spēkā, kad tiesu un policijas iestāžu sadarbībai kriminālietās bija īpašs statuss — plašāka informācija par šiem jautājumiem pieejama tiesību aktu kopsavilkumu tīmekļa vietnes sadaļā [Tiesiskā sadarbība kriminālietās līdz 2009. gada novembrim](#)). Saskaņā ar likumdošanas procedūru pieņemtus juridiski saistošus dokumentus (piemēram, regulas, direktīvas un pamatlēmumus) sauc par normatīviem aktiem.

Nolīgumi ir Kopienas vai Eiropas Savienības un ārpuskopienas valstu un organizāciju parakstīti starptautiski nolīgumi un konvencijas, dalībvalstu nolīgumi un dažādu ES institūciju starpā noslēgti iestāžu nolīgumi.

Tiesību aktu kopsavilkumi un papildu informācija

Papildus *EUR-Lex* datubāzei, kurā atrodami visu ES juridisko dokumentu pilni teksti, [ES tiesību aktu kopsavilkumu](#) tīmekļa vietne īsā un viegli uztveramā izklāstā iepazīstina ar ES tiesību aktu galvenajiem aspektiem. Šajā tīmekļa vietnē ievietoti aptuveni 3000 ES tiesību aktu kopsavilkumi — faktu lapas sadalījumā pa tematiskajām jomām atbilstoši [ES darbības virzieniem](#). Tēmu loks, sākot no lauksaimniecības un beidzot ar transporta jomu, aptver plašu un atjauninātu ES tiesību aktu klāstu. Nav iekļauti vienīgi īslaicīgi aktuāli juridiski lēmumi, piemēram, dotāciju lēmumi.

Ir pieejama arī *EUR-Lex* datubāze, kas lēmumu pieņemšanas procesā ļauj sekot visu likumdošanas priekšlikumu izskatīšanas gaitai ES institūcijās, un [Europe Direct](#) tīmekļa vietne, kura papildina iepriekš minētās datubāzes, piedāvājot garu un tehnisku ES tiesību aktu viegli uztveramus kopsavilkumus (šajā tīmekļa vietnē iedzīvotāji var arī uzdot jautājumus par Eiropas Savienību).

Lapa atjaunināta: 18/01/2019

Šo lapu uztur Eiropas Komisija. Informācija šajā tīmekļa vietnē nav uzskatāma par Eiropas Komisijas oficiālo nostāju. Komisija neuzņemas nekādu atbildību vai saistības attiecībā uz informāciju vai datiem, kas ietverti vai izmantoti šajā dokumentā. Autortiesību noteikumus Eiropas tīmekļa vietnēs lūdzu skatīt juridiskajā paziņojumā.